

vuur door hem wordt bestreden, en dat alles volkomen eerlijk.¹ Van een aantal van deze eigenaardigheden was van der Plas zich heel wel bewust – nadat hij de secretaresse die de directeur van het *Netherlands Information Bureau* te New York, dr. N. A. C. Slotemaker de Bruïne, te zijner beschikking had gesteld, in de herfst van '42 enkele malen in tranen had doen uitbarsten, erkende hij in een gesprek met Slotemaker, aldus deze, 'zijn onrustige veeleisendheid en slordigheid.'² Het schijnt dat ook MacArthur, met wie van der Plas enkele malen belangrijke gesprekken voerde, niet zonder reserves tegenover hem stond – van Hoogstraten althans schreef in april '43 waarschuwend aan van Mook dat MacArthur in een persoonlijk gesprek van der Plas gequalificeerd had als '*a wily Mestizo politician*' – een listige halfbloed-politicus.³

★

Men treft in de adviezen die van der Plas aan van Mook en aan de leden van de Nederlands-Indische Commissie voor Australië en Nieuw-Zeeland en later aan de leden van de Raad van departementshoofden uitbracht, twee vaste thema's aan: dat het dualistisch karakter van het bestuur over Nederlands-Indië na de oorlog moest worden opgeheven en dat die Indonesiërs die onder het Japanse gezag hun vroegere bestuursfuncties voortzetten of nieuwe aanvaardden, na de bevrijding met clementie moesten worden behandeld.

Wat het eerste betreft: anders dan in Brits-Indië was er in Nederlands-Indië een dubbel bestuursstelsel: boven het inheemse bestuur stond het slechts voor Europeanen (Nederlanders en Indische Nederlanders) toegankelijke Nederlandse bestuur dat de richtlijnen aangaf en hun uitvoering controleerde. Al in november '42, d.w.z. nog voordat de Japanners op Java enkele tevoren door Europeanen uitgevoerde functies aan Indonesiërs toevertrouwden (de benoeming van de eerste drie Indonesische residenten vond in september '43 plaats), gaf van der Plas aan van Mook in overweging om, zodra een deel van de Molukken zou zijn bevrijd, een Indonesiër tot resident te benoemen; hij dacht daarbij aan Abdoelkadir, die op dat moment werkzaam was op Ceylon. Waarom die sug-

¹ Getuige P. Honig, *Eng.*, dl. III c, p. 779. ² Notitie, 28 nov. 1942, van N. A. C. Slotemaker, p. 2 (ARA, Coll.-van der Plas, B 18). ³ Brief, 18 april 1943, van van Hoogstraten aan van Mook, p. 3 (a.v., Coll.-Warners, 3).